

Užitkové rostliny IV

Vít Grulich

Koření

- Přísady do pokrmů nebo nápojů s charakteristickou vůní
- Často dráždivá chuť
- Silice, alkaloidy, glykosidy
- Uplatnění v parfumerii, kosmetice, farmacii a medicíně
- Chuťová korigens
- Význam pro konzervaci
- Význam pro trávení
- Historický význam - motiv zámořských objevů

Apiaceae

■ *Carum carvi* - kmín

- Vytrvalá bylina
- Původ: Evropa
- Pěstování: mírný pás
- Užití: dvounažky

Apiaceae

■ *Coriandrum sativum* - koriandr

- Jednoletá bylina
- Původ: Blízký východ
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: dvounažky, čerstvé listy

Apiaceae

- *Cuminum cyminum* - kmín římský
 - Jednoletá bylina
 - Původ: Středozeemí a Blízký východ
 - Pěstování: subtropy
 - Užití: dvounažky

Apiaceae

- *Ferula assa-foetida* - čertovo lejno
 - Vytrvalá bylina
 - Původ: Střední východ
 - Pěstování: tamtéž
 - Užití: pryskyřice z kořenové hlavy

Apiaceae

- *Foeniculum vulgare* - fenykl
 - Vytrvalá bylina
 - Původ: Středozeemí
 - Pěstování: mírný pás a subtropy
 - Užití: dvounažky

Apiaceae

- *Pimpinella anisum* - anýz
 - Jednoletá bylina
 - Původ: v. Středozezí
 - Pěstování: mírný pás a subtropy
 - Užití: dvounažky

Capparidaceae

- *Capparis spinosa* - kapary
 - Poléhavý keř
 - Původ: Od Středozeemí do Indie
 - Pěstování: subtropy
 - Užití: poupata

Fabaceae

■ *Trigonella foenum-graecum* řecké seno

- Jednoletá bylina
- Původ: v. Středozeemí a Blízky východ
- Pěstování: subtropy
- Užití: nať a semena

Illiciaceae

■ *Illicium* - badyáník

- Stálezelený strom
 - *Illicium verum* - Jv. Asie
 - *Illicium religiosum* - Japonsko
- Pěstování: tamtéž
- Užití: souplodí měchýřků a semena

Iridaceae

- *Crocus sativus* - šafrán
 - Vytrvalá bylina
 - Původ: asi Blízký východ
 - Pěstování: subtropy
 - Užití: blizny

Lamiaceae

■ *Calamintha montana* - saturejka zimní

- Vytrvalý polokeř
- Původ: Středozeemí
- Pěstování: mírný pás
- Užití: nať

Lamiaceae

- *Hyssopus officinalis* - yzop
 - Vytrvalý polokeř
 - Původ: Středozeemí
 - Pěstování: mírný pás
 - Užití: nať

Lamiaceae

■ *Majorana hortensis* - majoránka

- Jednoletá až vytrvalá bylina
- Původ: v. Středozeří
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: nať

Lamiaceae

■ *Mentha* - máta

- Jednoleté až vytrvalé byliny
- Původ: Evropa
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: nať

Mentha × *piperita*

Mentha × *crispa*

Lamiaceae

■ *Ocimum* - bazalka

- Jednoleté a vytrvalé byliny a polokeře
 - *Ocimum basilicum* - Středozeemí
 - *Ocimum gratissimum* - Afrika
 - *Ocimum sanctum* - j. Asie
- Užití: nať

Ocimum basilicum

Lamiaceae

■ *Origanum vulgare* - dobromysl

- Vytrvalá bylina
- Původ: j. Evropa a z. Asie
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: nať

Lamiaceae

- *Rosmarinus officinalis* - rozmarýn
 - Vytrvalý polokeř
 - Původ: Středozeemí
 - Pěstování: mírný pás a subtropy
 - Užití: nať

Lamiaceae

■ *Salvia officinalis* - šalvěj

- Vytrvalý polokeř
- Původ: v. Středozeří
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: nať

Lamiaceae

■ *Satureja hortensis* - saturejka

- Jednoletá bylina
- Původ: Středozeemí
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: nať

Lamiaceae

■ *Thymus vulgaris* - tymián

- Vytrvalý polokeř
- Původ: Středozeemí
- Pěstování: mírný pás a subtropy
- Užití: nať

Lauraceae

■ *Cinnamomum verum* - skořicovník

- Stálezelené stromy a keře
 - *Cinnamomum verum* - j. Asie
 - *Cinnamomum cassia* - j. Čína
 - *Cinnamomum burmanii* - jv. Asie
- Pěstování: tamtéž
- Užití: borka

Lauraceae

■ *Laurus nobilis* - vavřín

- Stálezelený keř nebo stromek
- Původ: Středozeemí
- Pěstování: subtropy
- Užití: listy

Myristicaceae

- *Myristica* - muškátovník
 - Stálezelené stromy a keře
 - *Myristica fragrans* - Moluky
 - *Myristica argentea* - Moluky
 - Pěstování: tamtéž
 - Užití: bobule: oplodí a semeno

Myrtaceae

- *Pimenta dioica* - pimentovník
 - Stálezelený dvoudomý strom
 - Původ: Stř. Amerika
 - Pěstování: tropy
 - Užití: plody (bobule)

Myrtaceae

- *Syzygium aromaticum* - hřebíčkovec
 - Stálezelený strom
 - Původ: Moluky
 - Pěstování: tropy
 - Užití: poupata

Orchidaceae

- *Vanilla planifolia* - vanilka
 - Bylinná liána
 - Původ: Mexiko
 - Pěstování: tropy
 - Užití: tobolky

Piperaceae

■ *Piper* - pepř

- Byliny nebo keře, často ovíjivé
 - *Piper nigrum* - jz. Indie
 - *Piper longum* - sv. Indie
 - *Piper cubeba* - Indonésie
 - *Piper guineense* - z. Afrika
- Pěstování: subtropy
- Užití: bobule, semena

Piper nigrum

Piper cubeba

Piper longum

Piper

Poaceae

- *Cymbopogon citratus* - citronela
 - Vysoká tráva
 - Původ: tropy Starého světa
 - Pěstování: tamtéž
 - Užití: listy

Rutaceae

■ *Zanthoxylum piperitum* sečuánský pepř

- stálezelený keř
- Původ: Čína
- Pěstování: subtropy
- Užití: tobolky

Solanaceae

■ *Capsicum* - paprika

- Byliny a keře
 - *Capsicum annuum*
 - *Capsicum frutescens*
 - *Capsicum chinense*
- Původ: J. a Stř. Amerika
- Pěstování: mírný pás až tropy
- Užití: bobule

Capsicum chinense

Capsicum frutescens

Zingiberaceae

■ *Alpinia* - galgán

- Vytrvalá bylina
 - *Alpinia galanga*
 - *Alpinia officinarum*
- Původ: jv. Asie
- Pěstování: tropy
- Užití: oddenek

Zingiberaceae

■ *Curcuma longa* - kurkuma

- Vytrvalá bylina
- Původ: jv. Asie
- Pěstování: tropy
- Užití: oddenek

Zingiberaceae

■ *Elettaria cardamomum* kardamom

- Vytrvalá bylina
- Původ: jv. Asie
- Pěstování: tropy
- Užití: semena

Zingiberaceae

■ *Zingiber officinale* zázvorovník

- Vytrvalá bylinná
- Původ: jv. Asie
- Pěstování: tropy
- Užití: oddenek

